

Pohjois-Suomi
Aluehallintovirasto
Ympäristöluvut

PÄÄTÖS
Nro 9/11/1
Dnro PSAVI/168/04.08/2010
Annettu julkipanon jälkeen
2.3.2011

ASIA

Susisuon turvetuotantoalueen ympäristölupa, Vaala

HAKIJA

Vapo Oy
PL 22
40101 Jyväskylä

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	3
HAKEMUKSEN SISÄLTÖ	3
Toimintaa koskevat luvat, sopimukset ja alueen kaavoitusilanne	3
Toiminta	4
Pöly, melu ja liikenne	5
Varastointi ja jätteet	6
Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT).....	7
Tuotantoalue, sen ympäristö ja toiminnan vaikutukset ympäristöön	7
Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu.....	14
Vahinkoja estävät toimenpiteet	14
HAKEMUKSEN KÄSITTELY	15
Hakemuksesta tiedottaminen	15
Lausunnot.....	15
Muistutukset.....	17
Mielipide	21
Hakijan vastine	22
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU.....	25
RATKAISUN PERUSTELUT	25
Hakemuksen hylkäämisen perustelut.....	25
VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN.....	28
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	28
KÄSITTELYMAKSU	28
Ratkaisu.....	28
Perustelut	28
Oikeusohje.....	28
MUUTOKSENHAKU	29

HAKEMUS

Vapo Oy on 8.3.2010 aluehallintovirastoon saapuneella hakemuksella pyytänyt ympäristölupaa Susisuon 134,3 ha:n suuruisen alueen turvetuotantoon Vaalan kunnassa.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin 7 d) kohdan mukaan luvanvaraista toimintaa on turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus, jos tuotantoalue on yli 10 hehtaaria. Aluehallintovirasto on ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin 7 c) kohdan nojalla toimivaltainen viranomainen turvetuotantoa koskevassa asiassa.

HAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Toimintaa koskevat luvat, sopimukset ja alueen kaavoitustilanne

Kyseessä on uusi turvetuotantoalue, jolla ei ole aikaisempia toimintaa koskevia lupia. Hanke sijaitsee osin hakijan omistamalla (53 ha) ja osin hakijan vuokraamalla (128 ha) maalla.

Kainuun ympäristökeskus on 17.5.2005 antamassaan päätöksessä määrännyt Vapo Oy:n hakemaan ympäristölupaa Susisuon turvetuotantoalueelle hyvissä ajoin ennen kuntoonpanotöiden aloittamista. Ympäristökeskus katsoi lisäksi, että Vapo Oy:n on ennen Susisuon ympäristöluvan hakemista oltava yhteydessä ympäristökeskukseen siihen mahdollisesti sovellettavan harkinnanvaraisen YVA-menettelyn vuoksi.

Kainuun ympäristökeskus 8.12.2009 antamassaan päätöksessä katsonut, ettei Susisuon turvetuotantohankkeeseen sovelleta YVA-menettelyä.

Susisuon alueella ei ole asema- tai yleiskaavaa. Alueella on voimassa valtioneuvoston 29.4.2009 vahvistama Kainuun maakuntakaava. Susisuo sijaitsee Kutujoen alaosan vesistöalueella (59.26), joka kuuluu osaluemerkinnällä osoitettuihin turvetuotannon erityisvyöhykkeisiin (eo-tt). Ne käsittävät valuma-alueita, joihin sisältyy keskimääräistä enemmän välttävään tai tyydyttävään käyttökelpoisuusluokkaan kuuluvia jokia. Kutujoen alueella ovat lisäksi perusteena vesistön potentiaaliset kehittämismahdollisuudet Oulujokeen mahdollisesti palautettavan luonnonlohikannan poikastuotantoalueena. Näillä alueilla turvetuotannon suunnittelussa on otettava huomioon vesistövaikutukset niin, että kokonaiskuormitusta pyritään vähentämään.

Koko maakuntakaava-aluetta koskee suunnittelumääräys, jonka mukaan turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti jo ojitettuja soita tai sellaisia ojitamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Turvetuotantoa tulee harjoittaa siten, että sen aiheuttama paikallinen ja valuma-aluekohtainen vesistön kuormituksen lisäys ei vaaranna vesistöjen tilaa. Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

Toiminta

Yleiskuvaus toiminnasta

Susisuo sijaitsee Vaalan kunnassa noin 23 kilometriä kuntakeskuksesta koilliseen. Turvetuotantoalue muodostuu kuudesta lohkokosta, joiden tuotantoala on 127,6 ha, sekä kahdesta auma-alueesta, joiden pinta-ala on 6,7 ha. Myös auma-alueilla oleva turve tuotetaan ja tarvittaessa turvevarastojen paikkoja vaihdellaan. Sijoittelussa huomioidaan 400 metrin vähimmäisetäisyys asutukseen. Tuotantoalueen pinta-ala on yhteensä 134,3 ha.

Toiminta, joka käsittää kuntoonpano-, tuotanto- ja jälkihoitovaiheen, aloitetaan ympäristöluvan täytäntöönpanokelpoiseksi tulemisen jälkeen. Kuntoonpanovaihe kestää 1–3 vuotta ja tuotantovaihe 20–30 vuotta. Tuotanto päättyy suunnilleen vuonna 2040, minkä jälkeen alue siirtyy jälkihoitovaiheeseen. Alueen uudesta käyttömuodosta päättävät maanomistajat.

Tuotantovaiheessa tuotetaan jyrsinpolttoturvetta ja alkuvuosina myös ympäristöturvetta mekaanisella kokoojavaunulla, toisioerottimella varustetulla imuvaunulla tai Haku-menetelmällä. Keskimääräinen vuosituotantomäärä on noin 64 000 m³ jyrsinpolttoturvetta. Keräilyä edeltävät työvaiheet ovat jyrsinä, kääntäminen ja karheaminen. Kysynnän mukaan voidaan tuottaa myös palaturvetta.

Kuntoonpanon, tuotannon, kunnossapidon ja toimituksen suorittavat yrittäjät. Energiaturvetta toimitetaan muun muassa Kajaaniin, Vaalaan ja Ouluun. Ympäristöturve toimitetaan lähiympäristöön kuivikkeeksi, kompostointiin, lietteen imeytykseen ja maanparannukseen.

Jälkihoitovaiheessa turvetuotannon loputtua alue siistitään ja tarpeettomat rakenteet sekä rakennelmat poistetaan alueelta. Jos tuotannosta poistuu muun maankäytön kannalta tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia muodostavia osa-alueita, toimenpiteet ovat samat. Mikäli osa-alueet ovat toiminnan jatkamisen kannalta tarpeettomia, alueet luovutetaan mahdollisimman pian maanomistajien käyttöön katselmuksin ja vuokrasopimusten ehtojen mukaisesti. Jälkikäyttömuotoina voivat olla metsittäminen tai viljely.

Vesien käsittely ja päästöt vesistöön

Susisuon vedet johdetaan laskuojalla vesistöön reittiä metsäoja–Susipuro–Paatinjärvi–Paatinjoki–Otermanjärvi–Kutujoki–Järvenjärvi–Väljoki–Keskijärvi–Kankaanjoki–Alajärvi–Oulujoki. Susisuoilta on vesireittiä pitkin matkaa Paatinjärveen noin 1,5 km, Kutujokeen noin 14 km ja Oulujokeen noin 28 km.

Kuivatusvesien käsittelyyn kuuluvat sarkaojien lietetaskut, sarkaojapidätkimet, padottavalla rakenteella ja pintapuomilla varustetut kaksi laskeutusallasta, pumppausallas ja pintavalutuskenttä. Vedet johdetaan pintavalutus kentälle pumppaamalla ympärivuotisesti. Pintavalutus kentän pinta-ala on 5,8 ha ja valuma-alue 134,3 ha. Kentän pinta-ala on 4,3 % valuma-alueestaan. Pintavalutus kenttä on suunniteltu ojittamattomalle suoalueelle.

Susisuon alueesta on ojittamatonta suota 79,0 ha ja ojitettua 55,3 ha. Susisuon kuormitusta on arvioitu käyttäen Vapo Oy:n teettämässä selvityksessä ”Turvetuotantoalueiden vesistökuormituksen arviointi YVA-hankkeissa ja ympäristölupahakemuksissa” esitettyjä luonnontilaisen ja metsäojitetun suoalueen pitoisuuksia. Selvityksen pitoisuudet metsäojite-

tulle suoalueelle ovat seuraavat: kiintoaine 3,5 mg/l, typpi 630 µg/l ja fosfori 30 µg/l. Ojittamattomalle osalle suota käytetään seuraavia pitoisuusarvoja: kiintoaine 2 mg/l, typpi 500 µg/l ja fosfori 20 µg/l. Paa-tinjärven valuma-alueen keskivalumalla 10,9 l/s/km² laskettuna hanke-alueen nykyiseksi vuosikuormitukseksi saadaan noin 1 209 kg kiintoainetta, 11 kg fosforia ja 256 kg typpeä.

Turvetuotantosuo- kokonaisainevirtaama muodostuu luonnonhuuhtoumas- ta ja tuotannon aiheuttamasta kuormituksesta. Susisuo- kuntoonpano- ja tuotantovaiheen vuosikuormitus on laskettu käyttäen yllä mainitussa selvi- tyksessä annettuja Pohjois-Suomen keskimääräisiä turvesuo- ominais- kuormitusarvoja. Suurin vuosikuormitus aiheutuu kuntoonpanovaiheen en- simmäisenä ojitusvuotena, jolloin kuormitus voi laskelmien mukaan olla puolitoistakertainen tai jopa kaksinkertainen tuotantovaiheeseen verrattu- na.

Susisuo- n arvioitu vuosikuormitus kuntoonpanovaiheen ensimmäisenä ja toisena vuotena sekä tuotantovaiheen aikana:

	Brutto			Netto		
	Kiintoaine kg/v	Fosfori kg/v	Typpi kg/v	Kiintoaine kg/v	Fosfori kg/v	Typpi kg/v
1. ojitusvuosi	4 633	52	1 291	2 431	30	741
Seuraava vuosi	3 089	35	861	1 620	20	494
Tuotantovaihe	2 544	23	702	1 358	9,5	346

Pöly, melu ja liikenne

Pöly

Turvetuotannon päästöt ilmaan ovat lähinnä tuotannon ja lastauksen ai- kaista turpeen pölyämistä sekä tuotannon ja kuljetuksen aiheuttamia pako- kaasupäästöjä. Pölyn muodostus ajoittuu pääasiallisesti kesän tuotanto- kaudelle. Pölyn muodostumiseen ja sen leviämiseen vaikuttavat turpeen maatuneisuusaste ja kosteus, tuotantomenetelmä ja erityisesti tuulen no- peus.

Tuotannon eri työvaiheissa pölyn muodostus ja sen leviäminen ympäri- töön on erilaista. Kuormaus karheelta (keräily), aumaus ja lastaus ovat pö- lyäviä työvaiheita, koska kuivaa turvetta liikutellaan korkeussuunnassa. Muut tuotannon vaiheet, kuten jrsiminen, kääntäminen ja karheaminen ovat selvästi vähemmän pölyä muodostavia. Lastauksen aiheuttama pö- lyäminen keskittyy lyhytjaksoisesti talvikauteen. Turvekuljetukset suojataan pölyämisen estämiseksi.

Tutkimustulosten ja laskeumamittausten perusteella pölyämisen aiheutta- ma viihtyvyyshaitta ulottuu avoimessa maastossa noin 500 metrin etäisyy- delle. Yli 1 000 metrin päässä tuotantoalueesta turvepöly ei enää sanotta- vasti lisää laskeumaa. Pienhiukkasten pitoisuuden on todettu putoavan voimakkaasti viimeistään noin 500 metrin etäisyydellä pölylähteestä. Tur- veperäinen pöly ei ole terveydelle eikä ympäristölle vaarallista, mutta tum- mana se on pieninäkin pitoisuuksina helposti erottuvaa ja voi siten aiheut- ta viihtyvyyshaittaa.

Kasvillisuuden, erityisesti puuston, on todettu tehokkaasti vähentävän pölyn kulkeutumista tuotantoalueen ympäristöön.

Melu

Melua syntyy työkoneista ja turpeen kuormauksesta. Melu ei ole jatkuvaa, koska tuotantopäiviä on vuodessa noin 30–50. Turpeen toimitusaikana melu koostuu raskaan liikenteen ja kuormauskoneiden aiheuttamista äänistä ja vastaa siten liikennemelua.

Turvetuotannosta aiheutuva meluhaitta on yleensä paikallista ja kuljetusten aiheuttama meluhaitta keskittyy pienten teiden ympäristöön. Valtateillä turpeen kuljetuksen aiheuttama melun lisäys jää kokonaisuuteen nähden vähäiseksi.

Turvetuotannon työvaiheista jyrshintä ja turpeen nosto imuvaunulla aiheuttavat hetkellistä 55 dB:n melua 100–200 metrin etäisyydelle työskentelykohdasta. Palaturpeen nosto ja turvekenttien kuntoonpanotoimet aiheuttavat laskennallisen arvioinnin perusteella 55 dB:n melutasoja 300–400 metrin etäisyydelle työskentelykohdasta (yöaikaan 50 dB 500 metrin etäisyydelle). Puuston on todettu tehokkaasti vaimentavan äänen voimakkuutta.

Liikenne

Energiaturve toimitetaan asiakkaille pääasiassa lokakuusta huhtikuuhun keskitetysti yhdessä tai kahdessa jaksossa. Vuosittainen toimitus vastaa noin 530 rekan ajosuoritetta. Ympäristöturpeita toimitetaan ympäri vuoden tilausten mukaan. Toimitus tapahtuu reittiä työmaatie–olemassa oleva yksityistie–tie 800–Oulu-valtatie 22.

Toiminnassa käytettävät traktorit tuodaan työmaalle keväällä ja viedään syksyllä pois. Tuotantokoneet ovat työmaalla pääosin ympäri vuoden. Kunnostuksessa käytettäviä koneita tuodaan työmaalle keskimäärin 2–3 kertaa tuotantokauden aikana. Lisäksi tuotantokaudella esiintyy kevyttä liikennettä ja jossain määrin muuta raskasta liikennettä.

Varastointi ja jätteet

Polttoaineet säilytetään siirrettävissä säiliöissä pelastussuunnitelmassa osoitetuissa paikoissa, jotka ovat alustaltaan tiiviitä sekä kantavia ja jotka on valittu siten, etteivät aineet vahingon sattuessa pääse leviämään vesistöön tai pohjaveteen. Säiliöiden keskimääräinen koko on 3 000–5 000 l. Samanaikaisesti säilytettävän polttoaineen määrä on alle 15 000 l. Polttoöljyn kulutus tuotantokauden aikana on noin 60 000 l. Säiliöitä täytetään tuotantokauden aikana kulutuksen mukaan. Lisäksi käytetään voiteluöljyjä noin 400 l ja muita voiteluaineita noin 90 kg. Voiteluaineet varastoidaan tukikohta-alueella niille varatuissa paikoissa. Varastoauumat suojataan tuotantokauden päättyessä muovilla.

Toiminnasta syntyy vuosittain jäteöljyjä 400 l, kiinteää öljyjätettä 70 kg, käytettyjä akkuja 20 kg, sekajätettä 2 000 l, käytettyä aumamuovia 3 400 kg ja rautaromua 270 kg. Jäteöljy, muut ongelmajätteet ja sekajäte toimitetaan erityisille jätteiden keruupaikoille asianmukaisesti säiliöihin, joista paikallinen jäteyritys toimittaa ne kaatopaikalle. Jäteöljyn ja ongelmajätteiden keruun ja toimituksen asianmukaiseen laitokseen hoitaa siihen hyväksytty yritys. Metalliroimu myydään romuraudan välittäjälle. Auma-

muovit kerätään ja varastoidaan tuotantoalueella niille osoitetuilla varastoalueilla. Varastoitu muovi paalataan ja hyödynnetään myöhemmin energiana tai kierrättämällä.

Toiminnassa syntyy jätejakeita, joihin sovelletaan kaivannaisjätteistä annettua asetusta nro 379/2008. Kannot ja muu puuaines välivarastoidaan tuotantoalueella ja käytetään biopolttoaineena. Kivet käytetään teiden rungoissa, sijoitetaan syrjään tai upotetaan maahan. Ojien kaivusta syntyneet mineraalimaat käytetään taimikoiden kasvupohjana tai pellon pohjamaana tai sijoitetaan ojien viereen. Laskeutusaltaista nostettu liete siirretään tuotantoalueelle ja tuotetaan turpeena tai käytetään maisemoinnissa.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)

Alueelle suunnitellut vesienkäsittelyrakenteet ovat hakijan arvion mukaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa (BAT).

Tuotantoalue, sen ympäristö ja toiminnan vaikutukset ympäristöön

Tuotantoalueen nykytila

Susisuo on pääosin keskiravinteinen suo. Alueen kasvillisuus koostuu nevoista, nevarämeistä ja rämeistä. Suon pohjoisosan rämeitä on ojitettu laajalti ja suon koilliskulmassa sijaitsee vanha turvetuotantoalue, jolla on viimeksi tuotettu turvetta vuonna 1989. Muutoin suo on yksittäisiä ojia lukuun ottamatta luonnontilainen.

Susisuon kunnostuksen ja tuotannon vaikutukset maisemaan kohdistuvat suunnitelmassa rajattuun alueeseen, joka muuttuu avoimeksi kasvipeitteetömäksi kentäksi. Tuotantoalue sijoittuu pääosin metsäiselle alueelle, joten muutokset maisemassa eivät näy etäälle. Tuotannon päättymisen jälkeen alue siirtyy muuhun käyttöön, jolloin maisemassa tapahtuu muutos.

Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole yleisiä ulkoilu- tai virkistysalueita. Susisuon luonne marjastus- ja metsästysmaana muuttuu kunnostustöiden johdosta.

Kasvillisuus selvitys

Kasvillisuus selvityksen mukaan Susisuolta ei löytynyt luonnonsuojelulain mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä. Susisuon länsiosassa sijaitsee yksi luonnontilaisen kaltainen kangasmetsäsaareke, joten se on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Susisuolla esiintyi paikoin rimpiletonevaa suon itä- ja eteläosissa. Letot ovat metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Hankealueella havaittiin valtakunnallisesti silmäläpidettävää ja alueellisesti uhanalaista punakämmekkää ja alueellisesti uhanalaista rimpivihvilää sekä Suomen kansainvälisistä vastuulajeista vaaleasaraa.

Linnustoselvitys

Linnustoselvityksen mukaan hankealueelta ei tavattu luonnonsuojelulain mukaisia uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia lajeja. EU:n direktiivilintula-jeista Susisuolla tavattiin kurki, kapustarinta, liro ja pikkulepinkäinen. Suomen kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa Susisuon pesimälajeista on mainittu käenpiika. Silmälläpidettäviin lajeihin lukeutuivat käki sekä pen-

sastasku. Alueen kokonaissuojeluarvoa voidaan pitää maakunnallisesti melko tavanomaisena.

Alueelle kaivettavat ojat ja altaat lisäävät vesilintujen pesimismahdollisuuksia.

Asutus ja maankäyttö

Susisuon lähin asutus sijaitsee Paatinjärven rannalla, Susisuon suunnitellun tuotantoalueen lounaispuolella noin 1,4 km:n etäisyydellä. Paatinjärven rannoilla on myös muutamia kesäasuntoja. Asutukselle ei aiheudu pöly- tai meluhaittaa.

Alueen reunamilla on paikoin kangasmetsää, joka on metsätalouskäytössä. Susiniemen kangas on avohakattu. Länsipuolella hankealuetta on pelto 260 metrin päässä tuotantoalueesta ja 50 metrin päässä alueen eristysojasta. Paatinjärvi sijaitsee Susisuon lounaispuolella, lähimmillään 1,2 km:n päässä.

Kunnostus- ja tuotantotoiminnan aikana metsästys estyy, mutta tuotantokauden ulkopuolella se on mahdollista. Turvetuotantoalueilla viihtyviä metsästettäviä lajeja ovat hirvi, jänis, teeri ja vesilinnut.

Suojelukohteet ja pohjavesialueet

Susisuon pohjoispuolella, lähimmillään noin 900 metrin etäisyydellä sijaitsee Natura 2000 -ohjelmaan kuuluva 3 634 ha:n kokoinen Sarvisuo-Jerusalemisuo (SCI) (F11200805). Alue sisältyy suurimmaksi osaksi soidensuojelun perusohjelmaan ja se on toteutettu soidensuojeluna (3 125 ha). Susisuon turvetuotantotoiminnalla ei arvioida olevan vaikutuksia suojelualan luonnonarvoihin.

Hertta-tietokannan mukaan Susisuon läheisyydessä ei sijaitse maisemallisesti tai kulttuurihistoriallisesti tärkeitä kohteita tai alueita. Lähimpään kohteeseen, Haapaniemen kivitietoon asuinpaikkaan Paatinjärven etelärannalla on etäisyyttä 3,7 km.

Vesilain 1 luvun 17a §:n määritelmän mukaisia luonnontilaisia alle 1 ha:n lampia tai luonnontilaisia lähteitä ja puroja ei Susisuon läheisyydessä ole. Lähimmät pienvesistöt ovat Liemilampi (0,97 ha), joka sijaitsee Susisuosta 1,6 km länteen päin sekä Kaakkurilampi (0,37 ha), joka sijaitsee 2 km:n päässä kaakkoon hankealueesta. Molemmat ovat yhteydessä ympäröiviin ojastoihin.

Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse pohjavesialueita. Lähimpänä on 1,2 km:n etäisyydellä kaakossa sijaitseva III luokan Pienankankaan pohjavesialue. Hankealueesta 4,5 km koilliseen sijaitsee Autiopejänharjun II luokan pohjavesialue, 5,3 km etelään sijaitsee Tervakankaan I luokan pohjavesialue ja 6,1 km itään sijaitsee Kitkankankaan I luokan pohjavesialue. Ainoastaan Tervakankaan pohjavesialue sijaitsee osittain samalla valuma-alueella kuin hankealue.

Vesistö

Hankealue sijaitsee Oulujoen vesistöalueen (59) Ylä-Oulujoen alueella (59.2), tarkemmin Otermanjärven alueen (59.26) Paatinjärven valuma-alueella (59.265).

Oulujoen vesistöalueen pinta-ala on 22 841,40 km² ja järvisyys 11,47 %. Otermanjärven alueen pinta-ala on 503,82 km² ja järvisyys 9,47 %. Paatinjärven valuma-alue on 57,93 km². Hankealueen osuus Oulujoen vesistöalueesta on 0,006 %, Otermanjärven alueesta 0,3 % ja Paatinjärven valuma-alueesta 2,3 %.

Virtaamat (m³/s) Paatinjärven valuma-alueella (F=58 km²) ja Otermanjärven lähialueella (F=384 km²) vuosina 1962–2008:

	Paatinjärven valuma-alue F = 58 km ² m ³ /s	Otermanjärven lähialueen valuma-alue F = 384 km ² m ³ /s
koko vuosi		
MNQ	0,003	1,1
MQ	0,57	4,4
MHQ	4,0	23
talvi		
MQ	0,24	2,5
kesä		
MNQ	0,032	1,9
MQ	0,39	4,2
MHQ	2,0	12,9

Vedenlaatu

Susipuron vedenlaatu Susisuon purkupaikan alapuolella on vuosina 2004–2005 otettujen ennakkonäytteiden perusteella vedenlaatuluokituksen mukaan fosforipitoisuuden osalta hyvä. Kokonaistyyppipitoisuudeltaan Susipuro oli lievästi rehevä. COD_{Mn}-arvo oli samaa luokkaa kuin metsäojitetuilta alueilta lähtevässä vedessä keskimäärin, samoin kiintoaineen pitoisuus yhtä korkeaa arvoa lukuun ottamatta. Susipuron vedenlaatu heikkenee jonkin verran Susisuon alapuolella metsäojitusten ja viljelymailta tulevan kuormituksen vuoksi.

Paatinjärven vedenlaatu on ympäristöhallinnon vuosien 2000–2003 aineistoon perustuvan yleisen käyttökelpoisuusluokituksen vedenlaatuluokituksen mukaan tyydyttävä, kuten myös Otermanjärven. Paatinjoen ja Kutujoen vedenlaatu on luokiteltu hyväksi. Järvenjärven vedenlaatu on luokiteltu tyydyttäväksi ja Keskijärven hyväksi.

Paatinjärven vesi on vaaleanruskeaa ja hapanta humusvettä. Levätuotannon (klorofylli-a) perusteella Paatinjärvi voidaan luokitella reheväksi, mutta ravinteiden (typpi ja fosfori) perusteella rehevyys on lievän ja rehevän välimailla. Rehevyydestä kertoo myös ajoittain heikentynyt happitilanne. Vedenlaatu on säilynyt melko samalla tasolla vuosien 1972–1999 ja 2000–2006 mittaustuloksia verrattaessa.

Paatinjoen vedenlaatu on hyvin samanlaista kuin Paatinjärvässä. Rauta- ja ravinnepitoisuudet ovat Paatinjoessa korkeampia kuin Paatinjärvässä. 2000-luvulla Paatinjoesta on mitattu aikaisempaa korkeampia ravinne-, rauta-, COD_{Mn}- ja kiintoainepitoisuuksia, ja samalla vedestä on tullut hie-man ruskeampaa.

Otermanjärvässä vedenlaatu on ollut vuosituhaten vaihteessa kaikilta osin parempi kuin Paatinjoessa. Otermanjärven vesi on ollut laadullisesti

myös parempaa kuin Paatinjärvessä. Otermanjärven vesi on yleisilmeeltään vaaleanruskeaa ja lievästi hapanta humusvettä, joka on fosfori- ja typpipitoisuuksien perusteella lievästi rehevää ja a-klorofyllipitoisuuksien perusteella rehevää. Happiongelmia ei ainakaan vuosina 1997–2003 ole esiintynyt.

Vaikutukset vesistöön

Susisuon päästöjen vaikutuksia alapuolisessa vesistössä on arvioitu laimenemissuhteen perusteella Susipuroon laskevan metsäojan suulla, Susipurossa laskussa Paatinjärveen, Paatinjärven valuma-alueen alarajalla laskussa Otermanjärveen ja Otermanjärven alueen alarajalla järven luusuassa. Pitoisuuslisäykset ovat teoreettisia arvioita ja ne on laskettu siirtämällä kuormitus suoraan laskentakohtaan ottamatta huomioon vesistöjen nykyistä vedenlaatua ja vesistössä tapahtuvia muutoksia, esimerkiksi ravinteiden sitoutumista ja sedimentoitumista.

Laskennallisen arvion perusteella Susisuon turvetuotantoalueen kuormituksella on vaikutusta alapuolisen ojan ja Susipuron vedenlaatuun varsinkin fosforipitoisuuden osalta. Koska ennakkomittauksissa Susipuron fosforipitoisuus oli alhainen, nousee fosforipitoisuus kuntoonpanovaiheen ensimmäisenä vuotena arviolta 33 %. Toisena kuntoonpanovuotena nousu on 22 % nykytilanteeseen nähden ja tuotantovaiheessa 10 %. Typen pitoisuudet nousevat nykyisestä arviolta 23 % kuntoonpanon ensimmäisenä vuotena, 15 % toisena vuotena ja 11 % tuotantovaiheessa. Kiintoainepitoisuuden nousu on 11 % kuntoonpanon ensimmäisenä vuotena, 7 % toisena vuotena ja 6 % tuotantovaiheessa.

Paatinjärvestä Otermanjärveen laskevan Paatinjoen vedessä on enemmän typpeä ja varsinkin fosforia kuin Susipurossa. Kuormitus laskussa Otermanjärveen kasvaa nettotasolla kuntoonpanovaiheen ensimmäisenä vuotena teoriassa noin 5 % fosforin ja typen osalta sekä 2 % kiintoaineen osalta. Toisena kuntoonpanovuotena pitoisuuslisäys on 4 % fosforin ja typen osalta ja 1 % kiintoaineen osalta. Tuotantovaiheessa kuormitukset kasvavat teoriassa 1–3 %. Todellisuudessa osa kuormituksesta jää Paatinjärveen. Varsinkin kiintoainetta tulee laskeutumaan Paatinjärveen. Kutujoessa Otermanjärven alueen alarajalla vesistövaikutukset ovat teoreettisen laskelmankin mukaan hyvin vähäisiä. Lisäksi vesireitillä ennen Kutujokea on Otermanjärvi, johon osa aineista sitoutuu.

Kalasto ja kalastus

Vaikutusalueen kalastosta ja kalastuksesta on saatu tietoa osakaskunnille 29.10.2009 lähetetyn kalastustiedustelun perusteella.

Niskan osakaskunnalla on vesialuetta Kutujoella 20 ha, Järvenjärvellä 48 ha, Keskijärvellä 44 ha ja Alajärvellä 8 ha. Kutujoen kalataloudellinen ja kalastuksellinen merkitys on erittäin suuri, sillä osakaskunnan mukaan kalastajia käy joella kesäisin noin 300. Myös järvien kalastuksellinen merkitys on suuri osakaskunnan mukaan. Järvillä kalastajia on vuosittain 10–20. Kutujoen virkistyskalastajat tulevat pääosin muualta kuin omalta paikkakunnalta.

Niskan osakaskunnan mukaan Kutujoen ja sen alapuolisten järvien kokonaissaaliissa on mukana myös taimenta ja harjusta, mutta pääosin saalis koostuu hauesta ja lahnasta. Alueella käytetyistä pyydyksistä ei ole osa-

kaskunta tehnyt mainintoja, mutta Kutujoella saa käyttää vain viehepyydyksiä. Osakaskunta istuttaa alueelle pyyntikokoista kirjolohta ja järvi- taimenta.

Niskan osakaskunnan mukaan Kutujoen vedenlaatu on tyydyttävä. Osakaskunnan mielestä Kutujoen alueella vesistön tilassa ja kalastossa tapahtuneet muutokset ovat viime vuosina olleet huomattavia vesikasvillisuuden lisääntymisen ja pyydysten limoittumisen osalla. Myös kohtalaisen suuria muutoksia on tapahtunut veden likaantumisen, pohjan liettymisen ja vähäarvoisten kalojen runsastumisessa. Vedenlaatuun ja kalastoon on eniten ollut vaikutusta metsä- ja suo-ojituksilla, turvetuotannolla ja vesistön säännöstelyllä.

Oterman osakaskunnalla on vesialuetta Otermanjärvellä 2 100 ha ja Paatinjärvellä 970 ha sekä hieman myös Kutujoen yläosalla. Molemmilla järville on Oterman osakaskunnan lisäksi yksityisten omistajien ja Metsähallituksen vesiä.

Susipuron kalastuksesta osakaskunta ei ole maininnut kyselyssä mitään, joten ilmeisesti sen kalastuksellinen merkitys on hyvin vähäinen. Otermanjärven ja Paatinjärven kalastuksellinen merkitys on osakaskunnan mukaan suuri, sillä Otermanjärvellä kalastaa vuosittain noin 300 henkilöä ja Paatinjärvellä noin 35 henkilöä. Metsähallituksen ja läänikohtaisilla luvilla kalastavien määrästä ei ole tietoa. Järvien rannoilla on runsaasti kesäasuntoja (Otermanjärvellä noin 130 ja Paatinjärvellä noin 50) ja siksi kalastavista talouksista (150 taloutta) suurin osa (130 taloutta) onkin ulkopaikkakuntalaisia. Otermanjärvellä ja Paatinjärvellä on kotitarve- ja virkistyskalastuksen lisäksi myös kaksi sivuammattikalastajaa. Otermanjärvellä ja Paatinjärvellä kalastetaan ympäri vuoden.

Oterman osakaskunnan mukaan Otermanjärven ja Paatinjärven kokonaisuudessa vuonna 2008 oli noin 6 500 kg. Määrissä mitattuna tärkeimmät saaliskalat olivat hauki ja muikku. Kuhaa saatiin 5 kg, mutta kuhakanta on osakaskunnan mukaan kasvussa, ja siitä voi tulla myöhemmin pyyntivahva kanta. Osakaskunnan mukaan Paatinjärvestä ja Otermanjärvestä pyydetään vähempiarvoista kalaa lippoamalla ja nuottaamalla. Pyydyksiä järville on käytössä runsaasti, eniten käytetään erilaisia verkkoja.

Oterman osakaskunnan istutustiedot ovat mukana kalataloushallinnon istutusrekisterissä. Rekisteristä puuttuu kuitenkin kuhanpoikasten istutustiedot. Osakaskunnan mukaan kuhan 1-kesäisiä poikasia on istutettu Otermanjärveen vuosina 2005–2008 yhteensä noin 25 000. Myös pyyntikoista järvi- taimenta ja kirjolohta on istutettu istutusrekisterin tietojen päivittämisen jälkeen vuosina 2008 ja 2009 joitakin satoja kappaleita sekä Paatinjärveen että Otermanjärveen. Harjusta on istutettu Otermanjärveen laskevaan Tervajokeen vuonna 2009 noin 1 500 yksilöä. Tervajoessa on pyydyttävä harjuskanta. Järvien taimenet pyydetään lähinnä uistimilla ja verkoilla.

Osakaskunnan mukaan 10 vuotta sitten Paatinjärven vedenkorkeutta nostettiin 10 cm, ja vesi on sen jälkeen kirkastunut ja vesikasvillisuus vähentynyt; tosin järviruokoa kasvaa vieläkin erittäin runsaasti. Vedenkorkeuden noston seurauksena talvinen happitilanne parani hieman, mutta on edelleen kevättalvella heikko.

Osakaskunnan mukaan Otermanjärven vedenlaatu on hyvä ja Paatinjärven tyydyttävä. Viimeisten vuosien aikana vedenlaatu on järvissä jopa hieman parantunut. Otermanjärven ja Paatinjärven tilaa merkittävimmin kuvaava tekijä on ollut pohjan liettyminen. Vesikasvillisuus, pyydysten li-

moittuminen, vähäarvoisten kalojen runsaus ja talviaikainen kalojen kuoleminen pyydyksiin on ollut kohtalaisen yleinen piirre. Vedenlaatuun ja kalastoon on alueella ollut eniten vaikutusta metsä- ja suo-ojituksilla ja vesistön perkauksilla.

Oulujoella on voimassa kalataloudellinen yhteistarkkailu, johon kuuluu myös Kutujoki. Vuosina 2002–2007 Oulujoen kalataloudelliseen tarkkailuun on kuulunut Kutujoen osalta kirjanpitokalastusta, kalastustiedustelua ja koekalastuksia.

Kutujoen kirjanpitokalastajien (3–4/vuosi) kalastus Kutujoella on ollut pääosin vapakalastusta. Joen alaosalla ja sen järvilaajentumilla kalastetaan myös seisovilla pyydyksillä. Heittovavoilla saatiin vuosina 2002–2007 käyntikerroittain taimenta ja harjusta vähän–kohtalaisesti, kirjolohta vähän–hyvin ja haukea kohtalaisesti–hyvin. Taimen- ja kirjolohisaaliit perustuvat Kutujoella pyyntikokoisena istutettuihin kaloihin. Heittovavoilla saadut taimen-, harjus- ja kirjolohisaaliit ovat tarkkailujakson aikana vaihdelleet huomattavasti vuosittain ollen yleensä keskimäärin kohtalaisia. Hauen yksikkösaalis on 2000-luvulla kohonnut kohtalaiseksi. Kutujoella harvoilla verkoilla saadut taimen-, kirjolohi-, hauki- ja siikasaaliit ovat olleet tarkkailujakson aikana pieniä. Madesaalis kevättalvella on ollut kohtalainen–hyvä.

Kirjanpitokalastajien kommentit koskivat Kutujoella pääasiassa pyydysten likaantumista ja kalojen makuvirheitä. Pyydysten likaantuminen haittasi kalastusta ajoittain kaikilla alueilla, joilla harjoitettiin pyyntiä seisovilla pyydyksillä. Kalojen ajoittaisia lieviä makuvirheitä kommentoi muutama kalastaja Kutujoen alaosalla.

Oulujoen kalataloudellisen yhteistarkkailun puitteissa Kutujoella sähkökoekalastettiin vuosina 2005 ja 2007 kahdella eri alalla. Kutujoella Niskansuon yläpuolella ei ole sähkökoekalastukseen soveltuvia koskialueita, joten molemmat koealueet olivat Niskansuon alapuolella. Kutujoen koskikalasto oli pääasiassa kivisimppua, särkeä, ahventa, harjusta ja kivennuoliaista. Näiden lisäksi esiintyi satunnaisesti haukea, madetta ja salakkaa sekä vuonna 2007 myös istutettua lohta. Alemmalta koealalta saadut harjukset olivat vuonna 2005 pääosin kesänvanhoja ja vuonna 2007 yksivuotiaita luonnonpoikasia. Ylemmältä louhikkoiselta koealalta saatiin vuonna 2005 yksi kaksikesäinen harjus. Ylemmän koealan vallitseva kalalaji oli vuonna 2005 särki, mikä voi johtua yläpuolisen Otermanjärven vaikutuksesta. Koealueita oli kunnostettu ennen vuoden 2007 koekalastuksia, mikä on osaltaan vaikuttanut alueiden kalastoon. Vuonna 2007 saadut lohen poikaset olivat pääasiassa 2-vuotiaita istukkaita.

Oulujoen kalataloudellisen yhteistarkkailun puitteissa Kutujoella on tehty vuosien 2004 ja 2007 kalastuksia koskeva kalastustiedustelu. Tiedustelun mukaan Kutujoella kalastaa vuosittain noin 200 kalastajaa. Lupia myytiin vuoden 2004 aikana noin 460 ja vuoden 2007 aikana noin 440. Kutujoen kalastus on virkistyskalastusta heittovapavälinein. Kalastustiedustelujen mukainen Kutujoen kokonaissaalis on kasvanut vuosina 2004–2007 noin 1 000 kg:sta 1 700 kg:aan. Hauen ja istutetun kirjolohen saaliit ovat kasvaneet eniten. Kutujoen alaosalla on tehty rapuistutuksia ja vuonna 2007 alueella kalasti kolme ravustajaa 60 merralla. Heidän saaliinsa oli 300 rapua.

Vuoden 2007 tiedustelussa kalastajia pyydettiin nimeämään kalastusta haittaavia tekijöitä. Kutujoen keskeisiksi haittoiksi ilmoitettiin turvetuotannon kuormitus ja vesikasvien runsaus, joita kommentoi keskimäärin noin puolet

vastaajista. Myös vähäinen veden määrä ja yleensä veden heikko laatu kuuluivat havaittuihin kalastushaittoihin usealla vastaajalla.

Kutujoelle, Otermanjärvelle ja Paatinjärvelle on istutettu Kainuun TE-keskuksen istutusrekisterin mukaan runsaasti lohikaloja 2000-luvulla. Kutujoelle on tehty pyyntikokoisten kirjolohien ja järvitaimenten istutuksia. Poikasina on istutettu lohta, järvi- ja meritaimenta sekä harjusta. Otermanjärvelle on istutettu vuosina 2000–2008 pyyntikokoista kirjolohta ja järvitaimenta yhteensä noin 3 000 yksilöä. Paatinjärvelle on istutettu vuosina 2000–2004 pyyntikokoista kirjolohta ja järvitaimenta yhteensä noin 400 yksilöä.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Paatinjärven ja Otermanjärven kalataloudellinen merkitys on suuri sekä paikallisesti että laajemminkin. Järvillä harjoitetaan kotitarve- ja virkistyskalastuksen lisäksi sivuammattikalastusta. Otermanjärven kalastoon kuuluu lohikaloja, joista muikkukanta on vahva. Kutujoen merkitys on erittäin suuri sekä kalastuksellisesti että kalataloudellisesti. Joella on potentiaalia lohikalojen lisääntymisalueena ja myös huomattavaa merkitystä virkistyskalastusvetenä. Kutujoen alaosalla esiintyy myös rapua.

Susisuon turvetuotantoalueen ravinne- ja kiintoainekuormitus on alapuolisissa kalavesissä vähäinen, eikä sen vaikutuksia voida erottaa tai eritellä muista samaan suuntaan jo nykyisellään vaikuttavista tekijöistä, kuten maa- ja metsätalous sekä asutus. Susisuon vesistä aiheutuu kuitenkin yhdessä vesistön hajakuormituksen kanssa alapuolisten järvien ja jokien kalastolle ja kalastukselle sekä ravustolle haittaa. Susisuon turvetuotannon kalataloudelliset haittavaikutukset edellyttävät näin ollen kompensatiotoimia.

Muu kuormitus

Paatinjärven valuma-alueella ei ole muuta turvetuotantoa. Otermanjärven alueella on tuotannossa oleva Niskansuon turvetuotantoalue ja kunnostusvaiheessa oleva Isosuon turvetuotantoalue. Näiden soiden vedet kohtaa- vat Susisuolta tulevat vedet vasta Kutujoessa Otermanjärven alapuolella ja Välijoessa Järvenjärven ja Keskijärven välissä, missä Susisuon vesien vaikutus ilman sedimentaatiotakin laskien on hyvin vähäinen. Tämän vuoksi vaikutuksia pintavesiin ei ole tarkasteltu yhdessä Niskansuon ja Isosuon vesien kanssa.

Vaikutukset vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaan

Paatinjärvi, Otermanjärvi ja Kutujoki kuuluvat Oulujoen–Iijoen vesienhoito-alueeseen, jolle on laadittu vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015 ja toimenpideohjelma vuosille 2010–2015. Toimenpideohjelman mukaan Paatinjärven, Otermanjärven ja Kutujoen nykytila on hyvä eli vesienhoitolain tilatavoitteen mukainen. Toimenpideohjelmassa on arvioitu, että Paatinjärven, Otermanjärven ja Kutujoen tila säilyy hyvänä vuoteen 2015 mennessä, mikäli toteutetaan vain nykykäytännön mukaisia toimenpiteitä. Tästä syystä toimenpideohjelmassa ei esitetä lisätoimenpiteitä vesienhoidolle.

Suurimmalla osalla pohjoisen osa-alueen turvetuotannon pinta-alasta on käytössä pintavalutuskenttä tai jokin muu tehostettu vesienkäsittelymene-

telmä sulan maan aikana. Laskeutusaltailta varustetut turvesuot ovat pääosin vanhoja tuotantoalueita. Oulujoen vesistöalueella uusilla turvetuotantoalueilla vähennetään tuotannon ulkopuolisen ajan kuormitusta ottamalla pintavalutus tai muu tehostettu vesienkäsittelymenetelmä ympärivuotiseen käyttöön.

Susisuolla pintavalutus on suunniteltu ympärivuotiseksi, joten toimenpiteet ovat vähintäänkin riittävät Susisuon alapuolisen vesistöosan säilymiseksi hyvässä tilassa.

Ympäristöriskit

Työmaalle laaditaan vuosittain päivitettävä pelastussuunnitelma ja nimitetään paloturvallisuusorganisaatio, joka vastaa mahdollisen tulipalon alkusammutuksesta ja muiden hätätilanteiden hoitamisesta. Tuotantoalueella on tarvittava sammutuskalusto ja ensiapuvälineistö sekä toiminta- ja ensiapuohjeet onnettomuustilanteiden varalle. Työmaan henkilöstön valmiuksia toimia hätätilanteissa ylläpidetään koulutusten sekä toimintaharjoitusten avulla. Tuulen nopeuden ylittäessä 10 m/s tuotanto keskeytetään aina lisääntyvän tulipaloriskin vuoksi.

Työmaan pelastussuunnitelma toimitetaan pelastusviranomaisille. Pelastusviranomaiset tekevät arviointi- ja tutustumiskäyntejä työmaalla ja hyväksyvät työmaan palosuojeluvalmiuden.

Ympäristöviranomaiset tarkastavat oman harkintansa mukaan työmaan ympäristönhoidon tasoa sekä vesienkäsittelyrakenteita ja antavat tarkastuksiin liittyen ohjeita ja velvoitteita. Mahdollisista häiriötilanteista sekä niiden korjaustoimista ilmoitetaan ympäristökeskukselle. Hätätilanteissa noudatetaan hakijan laatu- ja ympäristöjärjestelmän työohjeita ja ympäristöohjeita. Toiminnalle otetaan ympäristövahinkovakuutus.

Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu

Toiminnan vaikutuksia seurataan ja dokumentoidaan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuilla. Käyttötarkkailu tuottaa kirjattua taustatietoa toiminoista ja niiden ajoittumisesta sekä toimintaolosuhteista (muun muassa ojitukset, tuotanto, vesiensuojelutyöt, näytteenotto, mahdolliset toimintaan kohdistuneet huomautukset, sääolot). Päästötarkkailu tuottaa hankekohtaista tietoa päästöjen määrästä ja vaikutustarkkailu vaikutuksista ympäristössä (esimerkiksi pinta- ja pohjavedet sekä kalatalous).

Hakemukseen on liitetty esitys Susisuon turvetuotantoalueen käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmaksi. Susisuo liitetään Oulujoen alaosan turvetuottajien päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmaan, joka on voimassa vuoteen 2013 saakka. Vesistö tarkkailupisteet sijaitsevat Susipuron ylä- ja alapuolella sekä Paatinjärvessä.

Susisuon kalataloudellinen tarkkailu toteutetaan liittämällä se voimassa olevaan Oulujoen ja sen sivuvesistöjen kalataloustarkkailuohjelmaan.

Hakija ei ole pitänyt pöly- ja melutarkkailua tarpeellisena.

Vahinkoja estävät toimenpiteet

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellään nro 7/06/2 määrännyt Niskansuon vesistö päästöistä Kutujokeen johdettavalta alalta (236

ha) Kutujoen kalastolle aiheutuvien haittojen kompensoimiseksi maksettavaksi vuotuiseksi kalatalousmaksuksi 300 €. Hehtaarialan mukaan lasketuna kalatalousmaksu on 1,27 €/ha.

Niskansuon tuotantoalueella on vesienkäsittelymenetelmänä sulanmaan ajan toimivat pintavalutuskentät. Susisuolle tulee suunnitelman mukaan ympärivuoden toimiva pintavalutus.

Susisuon Niskansuota parempi vesiensuojelutaso huomioon ottaen hakija on arvioinut Susisuon vuotuiseksi kalatalousmaksuksi tuotantoalan (134,3 ha) perusteella 140 € (1,04 €/ha).

Hankkeesta ei tule aiheutumaan muuta korvattavaa tai kompensoitavaa haittaa.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla aluehallintovirastossa ja Vaalan kunnassa 14.4.–14.5.2010 sekä erityistiedoksiantona asianosaisille. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettu 16.4.2010 Tervareitti-lehdessä. Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (jäljempänä ELY-keskus), Vaalan kunnalta sekä kunnan ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu- ja kaavoitusviranomaisilta.

Aluehallintovirasto on lisäksi 28.4.2010 ja 10.5.2010 lähettänyt erälle asianosaisluettelosta puuttuneille asianosaisille tiedoksiantokuulutuksen.

Lausunnot

1. Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

ELY-keskus on todennut, että koko Kainuun maakuntakaavan aluetta koskee suunnittelumääräys, jonka mukaan turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti jo ojitettuja soita. Susisuon suunnitellusta turvetuotantoalueesta on noin 60 % ojittamatonta.

Kasvillisuusselvityksen mukaan ojittamattomat osat ovat pääosin keskivinteisiä väli- ja rimpipintaisia nevoja ja yhdistelmätyyppejä. Paikoin on mesoeutrofista rimpilettonevaa. Kasvillisuusselvityksessä alueelta löydettiin silmälläpidettävä, alueellisesti uhanalainen suopunakämmekä, alueellisesti uhanalainen rimpivihvilä ja Suomen vastuulaji vaaleasara. Edellä mainituista tiedoista huolimatta alueen kokonaissuojeluarvoa luonnehditaan maakunnallisesti melko tavanomaiseksi. ELY-keskus on katsonut, että Susisuo on suojeluarvoltaan alueellisesti merkittävä, koska alueella esiintyvät lettonevat on koko maassa luokiteltu vaarantuneiksi. Lähiseudulla on edustavia soidensuojelukohteita (Iso Sarvisuo–Jerusalemisuo, Säippäsuo), joilla ei tiettävästi kuitenkaan esiinny lettoja tai lettonevoja. Susisuo on sen vuoksi suoluonnon alueellisen monimuotoisuuden kannalta tärkeä kohde ja se tulisi jättää turvetuotannon ulkopuolelle.

ELY-keskus on todennut, että kasvillisuusselvitys perustuu ilmakuvatulkintaan ja yhteen vuoden 2003 elokuun lopussa tehtyyn maastokäyntiin, min-

kä vuoksi tiedot alueen nykytilasta on päivitettävä ja kasvillisuus selvitystä täydennettävä kämmeköitten kukinta-aikana (kesä–heinäkuu) tehtävällä kartoituksella. Alueen suotyypit ja aiemmat havainnot muun muassa suonakämmekän esiintymisestä viittaavat siihen, että alueella saattaa esiintyä vaateliaita, luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja kämmekkälajeja, joita ei myöhäisen ajankohdan vuoksi ole havaittu. Niiden esiintyminen alueella tulee selvittää lupaprosessia varten.

Linnustoselvityksen maastotyöt on tehty 26.6.2003 linjalaskentamenetelmällä. Menetelmä on sinänsä tehtävään sopiva, mutta yksi laskentakerta ei anna kattavaa kuvaa linnustosta, mihin saadut tulokset viittaavat. Ainakin eräiden kahlaajalajien ja varpuslintujen suhteen kesäkuun loppuun sijoittuva ajankohta on ollut liian myöhäinen. ELY-keskus on katsonut, että myös linnustoselvitys tulee päivittää.

Vesienhoitosuunnitelmassa edellytetään kyseisellä vesistöalueella nykykäytännön mukaisia toimenpiteitä turvesoiden vesiensuojelussa. Hakemuksessa esitetyt vesiensuojelumenetelmät vastaavat parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Kuitenkin turvesuon vesistökuormituksen vaikutukset alapuoliseen vesistöön ovat merkittävät. Paatinjärvi kuuluu käyttökelpoisuusluokituksessa luokkaan tyydyttävä huonon happipitoisuuden ja rehevyyden perusteella. Järvi on voimakkaasti sisäkuormitteinen. Se on matala ja virkistyskäytön kannalta liiallisesta vesikasvillisuudesta kärsivä vesistö. Ekologisessa luokituksessa se on luokiteltu luokkaan hyvä. Turvesuolta tuleva ravinnekuormitus lisää järven rehevöitymistä ja vesikasvillisuutta, mikä vaikuttaa järven virkistysarvon alenemiseen.

ELY-keskus on katsonut, että Susisuon turvetuotantoaluetta koskeva hanke ei täytä ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä; se ei kaikilta osin täytä Kainuun maakuntakaavan suunnittelumääräyksiä, se on luontoselvitysten perusteella suoluonnon monimuotoisuuden kannalta alueellisesti tärkeä kohde ja sen haitallinen vaikutus alapuolisen vesistön käyttökelpoisuuteen on merkittävä.

2. Kainuun ELY-keskus, kalatalouden ryhmä

ELY-keskus on todennut, että kuormituksen päävaikutusalueen (Paatinjärvi, Otermanjärvi) kalataloudellinen merkitys on huomattava. Etenkin vapaa-ajankalastus on vilkasta, mutta osakaskunnan ilmoituksen mukaan alueella harjoitetaan myös ammattimaista kalastusta. Kalastusta ovat haitanneet vähäarvoisten kalojen runsaus, pyydysten limoittuminen ja kalojen kuoleminen pyydyksiin talviaikana.

Sekä Paatinjärvi että Otermanjärvi ovat matalia ja reheviä, ja etenkin Paatinjärvessä on havaittu ajoittaista hapen vajausta. Paatinjärven tila on josain määrin parantunut kymmenkunta vuotta sitten tehdyn vedenkorkeuden noston jälkeen. Lisääntyvä ravinnekuormitus johtaisi todennäköisesti rehevöitymiskehityksen jatkumiseen ja jo nyt havaittavien kalataloudellisten haittojen vahvistumiseen.

Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman mukaan Paatinjärvi ja Otermanjärvi ovat tavoitteen mukaisesti hyvässä ekologisessa tilassa, ja tila turvataan nykykäytännön mukaisilla toimenpiteillä. Turvetuotannon osalta nykykäytännön mukaiset toimenpiteet tarkoittavat hankkeiden luvittamista ympäristölupaprosessissa, jossa tutkitaan luvan myöntämisen edellytykset.

Kalatalouden ryhmä on katsonut, että turvetuotannon aloittaminen Susisuolla aiheuttaisi kalastuksen osalta ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 4) kohdassa tarkoitettua yleiseltä kannalta tärkeän käyttömahdollisuuden vaarantumista, eikä edellytyksiä luvan myöntämiselle siksi ole. Hakemus on näin ollen hylättävä.

3. Vaalan kunnan ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta on ympäristönsuojeluviranomaisena todennut, että Paatinjärvi on mataluutensa vuoksi ollut vedenlaadultaan ongelmallinen. Paatinjärven laskupuroon on rakennettu 1990-luvulla pohjapato, jolla järven alimpia vedenkorkeuksia on nostettu. Toimenpiteellä järven tila saatiin paranemaan. Suunnitellun turvetuotantoalueen vesien käsittely tulee toteuttaa ja mitoittaa siten, että järven tilaa ei jälleen huononnetta.

Muistutukset

4. Oterman kalaveden osakaskunta

Osakaskunta on vaatinut Susisuon ympäristölupahakemuksen hylkäämistä.

Perusteluinaan vaatimukselle osakaskunta on muun muassa todennut, että 1,3–1,5 metriä keskisyvyydeltään oleva Paatinjärvi tulisi turvetuotantoalueelta johdettavien vesien vaikutuksesta todennäköisesti entisestään madaltumaan ja rehevöitymään, minkä seurauksena kalasto kärsisi. Etenkin Paatinjärveen istutettu siikakanta ei siedä hapanta vettä. Talvella happikato ja kalakuolemat olisivat todennäköisiä. Paatinjärven kunnostukseen ja virkistyskäyttöarvon parantamiseen on käytetty sekä julkista että yksityistä rahaa, minkä seurauksena vedenlaatua on saatu parannettua. Tämä myönteinen kehitys pysähtyy, mikäli turvetuotantoalue saa luvan aloittaa toimintansa. Susisuon vesien käsittelyn tehokkuudesta ei ole myöskään täyttä varmuutta, koska esimerkiksi pintavalutuskentän koko on alimitoitettu.

Osakaskunta on esittänyt vaihtoehtona, että Susisuon veden johdettaisiin putkessa Isolle Taussuolle, josta vedet johtuvat aavaa suota pitkin Potkunjokeen.

Mikäli lupa myönnetään, osakaskunta on vaatinut aiheutuvista haitoista vuotuista korvausta 2 000 € kuntoonpanovuodesta alkaen ja tuotannon ollessa käynnissä lisäksi 0,10 €/m³.

5. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut

Metsähallitus on todennut, että hankealue sijaitsee pääosin luonnontilaisella suolla. Kainuun maakuntakaavassa on yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti jo ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Maakuntakaavassa Kutujoen alue on merkitty osa-aluemerkinnällä eo-tt. Tällaisille turvetuotannon erityisvyöhykkeille on suunnittelumääräys, jossa vesistövaikutusten kokonaiskuormitusta pyritään vähentämään. Hakemuksessa ei ole mainittu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, jonka tavoite on niin ikään ohjata turvetuotantoa pois luonnontilaisilta ojittamattomilta soilta. Hakemuksessa olisi ollut tarpeen selvittää, miksi hakemus kohdistuu luonnontilaiselle suolle vastoin maankäytön linjauksia.

Vuonna 2003 laadittu kasvillisuus selvitys on tehty puutteellisesti. Karkea kuviointi ilmakuvioiden perusteella ja yksi käyntikerta loppukesällä ei ole riittävä selvittämään mesotrofisen suon kasvillisuutta. Hakemuksessa ei ole otettu huomioon vuonna 2008 valmistunutta Suomen luontotyyppien uhanalaisuus -raporttia. Sen perusteella Susisuon 14 suotyypistä vain yksi on arvioitu säilyväksi suotyypiksi.

Linnustose selvitys on puutteellinen, koska se perustuu yhteen käyntikertaan alueella. Juhannuksen jälkeen tehty laskenta on myöhäinen, koska osa linnuista on jo muuttanut takaisin.

Alueen kalataloudellinen merkitys käy selville tehdystä vesistön käyttöselvityksestä. Alueella kalastetaan paljon ja kalastajia käy myös laajemmalta alueelta. Kalastajien huoli vesistön tilan heikkenemisestä on selvä. Puolet Kutujoen kalastajista kokee jo nyt turvetuotannon suurimpana kalastusta haittaavana tekijänä. Kutujoen potentiaali Oulujoen lohen lisääntymisalueena on tärkeä ja virkistyskäyttö joella on huomattavaa. Kotimaisen jokiravun esiintyminen joella on merkittävää, koska sen levinneisyysalue on kutistunut rapuruton ja täplärapuistutusten myötä.

Ekologisen vesistön tilaluokituksen pitäminen hyvässä vaatii tarkastelua koko valuma-alueen osalta. Kuormituksen lisääminen ei ole kaavoituksen osalta tavoitteen mukaista. Paatinjärven länsipuolella olevan Saarisuon lupahakemus palautettiin riittämättömien selvitysten takia. Susisuon kasvillisuus selvitys tehtiin yhdessä viereisen Iso-Liemisuon kanssa. Ilmeisesti hakijalla on tavoite hakea lupaa myös sinne. Paatinjärvi on matala ja kuormitus lähde hyvin lähellä järveä, jolloin ei voida välttyä järven kuormitumiselta, kuten hakijakin toteaa koko alapuolisesta vesistöstä. Esitetty kalatalousmaksu on täysin riittämätön, jos hanke saa luvan.

Hakemuksessa olisi tullut tehdä tarkastelu Susiojan mahdollisesta vesilain 1 luvun 17a §:n poikkeuslupatarpeesta. Purossa voi olla luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia purojaksoja.

Metsähallitus on katsonut, että hakemuksessa esitetyillä tiedoilla ei ole edellytyksiä myöntää lupaa.

6. AA (Rantakoukkari 785-405-1-40)

Muistuttaja on vaatinut Susisuon ympäristölupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, on muistuttaja vaatinut toissijaisesti seuraavaa:

- Vesistö päästöjen rajoittamiseksi on määrättävä käytettäväksi parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Ennen luvan myöntämistä on tehtävä lisätutkimuksia vesien vaikutuksista Paatinjärven kasvillisuuteen ja eläimistöön. Myös ympärivuotisen pintavalutus kentän toimivuus tulee tutkia,
- vuotuisen kalatalousmaksun määrää on korotettava hakemuksen mukaisesta 140 €:sta 1 000 €:oon,
- pöly- ja meluhaittojen minimoimiseksi tuotannossa on käytettävä mahdollisimman vähän pölyä aiheuttavia koneita, laitteita ja työmenetelmiä,
- tuotantoalueella on oltava tuulipussit sekä tuulen nopeutta ilmaiseva mittari, minkä lisäksi luvassa on määriteltävä millaisissa tuuliolosuhteissa toimintaa ei saa harjoittaa. Myös pöly- ja melumittauksia on tehtävä.

7. BB ja CC sekä heidän 11 muistuttajakumppaniaan (Ranta-aho 758-405-10-30, Ranta-aho II 785-405-10-46, Metsäaho 785-405-10-35)

Muistuttajat ovat vaatineet Susisuon ympäristölupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, on kiinteistöjen ja ranta-alueiden arvon aleneminen korvattava ja esitettyä kalatalousmaksua korotettava monikertaiseksi.

Vaatimuksen perusteina on esitetty muun muassa vesisyvyydeltään matalan Paatinjärven nykytila, joka ei kestä enää lisäkuormitusta. Muistutuksessa on viitattu myös Susisuon monipuoliseen kasvistoon ja linnustoon sekä turvetuotannon aiheuttamiin pöly- ja meluvaikutuksiin. Lisäksi on todettu, että suunnitellun turvetuotantoalueen itäpuolella Kalliokodanahon, Kettuahon ja Pienankankaan alueilla on laaja pohjavesiesiintymä ja noin 500 metrin päässä suunnitellusta turvetuotantoalueesta sijaitsee luonnontilainen lähde, joka tosin on melkein kuivunut umpeen metsäojitusten seurauksena. Susisuon eteläpuolella sijaitsee myös toinen pohjavesialue, josta otetaan käyttöä Paatinjärven rannalla oleviin talouksiin. Turvetuotanto vaikuttaa pohjaveden virtauksiin ja aiheuttaa lähteiden kuivumisen.

Muistutusta on täydennetty 11.5.2010. Täydennyskirjelmässä on huomautettu asian puutteellisesta tiedoksiannosta ja siitä, että lupaa haetaan nyt vain Susisuolle, vaikka hakija on varannut viereisestä Liemisuosta noin 50 ha turvetuotantoa varten. Lupaa tullaan ilmeisesti hakemaan myöhemmin myös Liemisuolle, mutta sitä ei haeta yhtä aikaa laajempien ympäristöselvitysten välttämiseksi. Muistutuksessa on vedottu EU:n vesipolitiikan puitedirektiiviin ja vaadittu lupahakemuksen hylkäämistä.

8. DD ja EE (Poukamo 758-405-16-13)

Muistuttajat ovat huomauttaneet Paatinjärven rehevöityneen pahoin metsä- ja suo-ojitusten sekä Susisuolla vuonna 1989 tehdyn turvetuotannon vaikutuksesta. Myös Niskansuolta ilman kautta kulkeutuva turvepöly on vaikuttanut rehevöitymiseen. Järven kalasto on muuttunut siten, että siitä saa lähinnä särkeä ja pasuria. Aiemmin saaliiksi saattoi saada järvitaimenta ja siikaa. Järven pohja on liettynyt, vesi samentunut ja vesikasvillisuus lisääntynyt. Susisuon turvetuotanto aiheuttaisi vesistö päästöjen lisäksi myös pöly- ja meluhaittoja. Muistuttajien mukaan turvetuotannon aloittaminen Susisuolla tarkoittaisi matalan ja jo rehevöityneen Paatinjärven tuhoutumista. Edellä olevan perusteella muistuttajat ovat vaatineet lupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, ovat muistuttajat vaatineet korvausta aiheutuvista haitoista ja kesänviettopaikan arvon alennuksesta.

9. FF, GG, HH, II ja JJ (Kätkytniemi 758-405-10-20, Pellonpää 758-405-14-1, Lullaniemi 758-405-10-19)

Muistuttajat ovat todenneet, että Paatinjärvi saa vetensä siihen laskevista Susipurosta ja Tervapurosta sekä sulamisvesistä ja suoalueelta tulevasta virtaamasta. Laskujokena toimivan Paatinjoen suulla on pohjapato, jonka yli kulkeva virtaama on kesäaikana vähäinen. Paatinjärven veden vaihtuvuus on kesäaikana lähes olematon, mikä yhdessä järven mataluuden kanssa aiheuttaa veden lämpenemisen ja rehevöitymisen. Silmämääräisesti arvioiden järven tila on heikko. Sen useat lahdet ovat kasvaneet umpeen siten, ettei veneellä liikkuminen ole mahdollista. Järvi on hyvin herkkä lisäkuormitukselle.

Muistuttajat ovat katsoneet, että hakemuksessa esitetyt sinänsä asialliset vesienkäsittelyrakenteet eivät pysty estämään vesistökuormitusta. Myös

metsiin leviävä turvepöly kulkeutuu tulvavesien mukana vesistöön. Melu- ja pölyhaitta vähentävät alueen viihtyisyyttä, vaikeuttavat virkistyskäyttöä ja alentavat vapaa-ajan asuntojen arvoa.

Edellä olevan perusteella muistuttajat ovat vaatineet lupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, ovat muistuttajat vaatineet korvausta aiheutuvista haitoista ja kuuden kesänviettopaikan arvon alennuksesta.

10. KK ja LL (Tupa-aho 758-405-10-45 ja Metsäaho 758-405-10-35)

Muistuttajat ovat vaatineet lupahakemuksen hylkäämistä muun muassa EU:n vesipolitiikan puitteiden perusteella. Mikäli lupa myönnetään, ovat muistuttajat vaatineet korvausta aiheutuvista haitoista ja vakituisesti asuttujen rantakiinteistöjen arvon alennuksesta.

11. MM (Hirsikoto 785-405-10-38)

Muistuttaja on huomauttanut turvetuotannosta aiheutuvista vesistö-, pöly- ja meluhaitoista ja vaatinut lupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, tulee muistuttaja vaatimaan huomattavaa korvausta vapaa-ajan kiinteistön arvon alennuksesta.

12. NN, OO, PP ja QQ (Klivesniemi 758-405-14-3)

Muistuttajat ovat huomauttaneet turvetuotannosta aiheutuvista vesistö-, pöly- ja meluhaitoista. Mikäli lupa myönnetään, ovat muistuttajat vaatineet korvausta rantatontin arvon alennuksesta.

13. RR (Ahonlaita 758-405-10-48 ja Kummunaho 758-405-10-36)

Muistuttaja on huomauttanut turvetuotannosta aiheutuvista vesistövaikutuksista ja kiinteistöjen arvon alenemisesta. Mikäli lupa myönnetään, on muistuttaja vaatinut korvausta kiinteistöjen arvon alenemisesta ja kalatalousviranomaiselle suoritettavan kalatalousmaksun tuntuvaa korottamista.

14. SS:n kuolinpesä / TT (Siira 758-405-10-15)

Muistuttaja on huomauttanut turvetuotannosta aiheutuvista vesistö-, pöly- ja meluhaitoista ja vaatinut lupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, tulee muistuttaja vaatimaan huomattavaa korvausta rantakiinteistön arvon alennuksesta ja ympäristöhaitoista.

15. UU:n ja VV:n kuolinpesät / WW (Harju 758-405-10-37)

Muistuttaja on huomauttanut Susisuon luonnonarvoista ja sen korvaamattomasta merkityksestä ekosysteemissä. Muistuttajien mukaan turvetuotannon aloittaminen tuhoaisi lähiympäristön eliöjärjestelmän, sekoittaisi alueen pohjavesikierron ja huonontaisi entisestään rehevöityneen Paatinjärven vedenlaatua. Turvetuotannosta aiheutuisi myös huomattavia pöly- ja meluhaittoja.

Muistuttaja on vaatinut lupahakemuksen hylkäämistä. Mikäli lupa myönnetään, tulee muistuttaja vaatimaan huomattavaa korvausta rantakiinteistön arvon alennuksesta ja ympäristöhaitoista. Muistuttaja on lisäksi huomauttanut suunnitellun turpeenkuljetusreitillä kulkevan yksityistietä pitkin omistamansa maa-alueen läpi eikä hakija ole ollut maanomistajiin missään yhteydessä tien käytöstä.

16. XX ja YY (Saarela 758-405-10-26 ja Takalo 758-405-10-28)

Muistuttajat ovat huomauttaneet turvetuotannon haitallisista vaikutuksista matalan ja läpivirtaukseltaan heikon Paatinjärven vedenlaatuun ja kalastoon. Myös melu- ja pölyhaitat olisivat ilmeisiä. Muistuttajat ovat vastustaneet luvan myöntämistä. Mikäli lupa myönnetään, ovat muistuttajat vaatineet korvausta rantatonttien arvon alenemisesta, Paatinjärven vedenlaadun huononemisesta aiheutuvista haitoista ja asumisviihtyvyyden heikkenemisestä.

17. ZZ ja ÅÅ / ÄÄ ja ÖÖ (Honkaranta 758-405-10-42)

Muistuttajat ovat huomauttaneet turvetuotannon aiheuttamista pitkäaikaisista haitoista ja vapaa-ajan kiinteistön virkistyskäyttöarvon ja rahallisen arvon alenemisesta. Muistuttajat ovat vastustaneet turvetuotannon aloittamista. Mikäli lupa myönnetään, ovat muistuttajat vaatineet korvausta vapaa-ajan kiinteistön arvon alenemisestä. Lisäksi muistuttajat ovat vaatineet vuotuisen kalatalousmaksun korottamista 10 000 euroon sekä Paatinjärven vedenlaadun tarkkailua ja tarvittavien toimenpiteiden suorittamista vedenlaadun säilyttämiseksi hyvänä.

18. AA1 (Lahtela 758-405-4-47)

Muistuttaja on huomauttanut Paatinjärven nykyisestä kuormituksesta ja tilasta ja todennut, että lisäkuormitus muuttaisi merkittävästi järven tilaa huonommaksi ja mitätöisi tähän mennessä tehdyt järven kunnostustoimenpiteet. Muistuttaja on huomauttanut myös turvetuotannosta aiheutuvista pöly- ja meluhaitoista. Mikäli lupa myönnetään, on muistuttaja vaatinut korvausta kiinteistön arvon alenemisestä. Lisäksi muistuttaja on vaatinut kemikalisoinnin käyttöön ottoa vesien käsittelyssä.

Mielipide

19. Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry

Yhdistys on vaatinut lupahakemuksen hylkäämistä ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 2) ja 4) kohtien perusteella. Hakemus ei yhdistyksen mukaan täytä myöskään ympäristönsuojelulain 5 §:n vaatimuksia riittävästä selvityksistä ja hankkeessa olisi tullut tehdä ympäristövaikutusten arviointilain mukainen selvitys. Lisäksi Susisuon ottaminen turvetuotantoon olisi maankäyttö- ja rakennuslain 22, 24, 25 ja 28 §:n sekä ympäristönsuojelulain 6 §:n vastaista eikä edistäisi vesienhoitolain tavoitteen toteutumista laskuvesistössä.

Vaatimusten perusteluissa on tarkasteltu luvan myöntämisen edellytyksiä alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan suunnittelumääräysten näkökulmasta, vesien suojeleminen ja kalataloudellisen kehityksen näkökulmasta sekä pölykuormituksen, luonnonarvojen ja ympäristövaikutusten arvioinnin osalta. Tarkastelun perusteella yhdistys on katsonut, ettei luvan myöntämisen edellytyksiä ole.

Hakijan vastine

Hakija on 20.9.2010 toimittanut aluehallintovirastoon vastineensa. Hakija on vastineessa esittänyt lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteestä seuraavaa:

1. Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

ELY-keskus on todennut lausunnossaan, että Susisuon turvetuotantohanke ei kaikilta osin täytä Kainuun maakuntakaavan suunnittelumääräyksiä. Maakuntakaavan yleisistä suunnittelumääräyksistä hakija on todennut, että niillä ei ole sellaisenaan välittömiä oikeudellisia vaikutuksia ympäristöluvas- ta ympäristönsuojelulain mukaisesti päätettäessä. Hakija on viitannut tältä osin korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisuun (taltio 1129) 14.5.2010 (Hirvisuo, Multia).

Kutujoen alaosan vesistöalueella eli Otermanjärven alueella sijaitsevalta Niskansuolta tulee poistumaan tästä vuodesta lukien vuoden 2015 loppuun mennessä arviolta 40 ha ja vuoden 2020 loppuun mennessä arviolta 80 ha tuotantoalueen osalta, jolta vedet johdetaan Otermanjärven alueelle. Susisuon turvetuotanto tulee osaltaan korvaamaan Niskansuon tuotantoa. Tältä osin korvautuu myös Niskansuon sulanmaanaikainen pintavalutus Susisuon ympärivuotisella pintavalutuksella, minkä voidaan katsoa olevan turvetuotannon erityisvyöhykkeille (eo-tt) maakuntakaavassa annetun suunnittelumääräyksen mukaista toimintaa, eli pyrkimystä vähentää turvetuotannon kokonaiskuormitusta.

Kasvillisuus- ja linnustoselvitysten osalta hakija on todennut, että selvitykset on tehty riittävän perinpohjaisesti ja sen käytännön mukaisesti, joka on ollut riittävä ympäristölupaprosesseissa. Myöskään selvityksistä kuluneen ajan puolesta ei uudelleen kartoitukseen vielä ole tarvetta. Hanketta kohtaan kielteistä kantaansa ELY-keskus on perustellut Susisuon alueellisella monimuotoisuudella. Tämä ei kuitenkaan voi olla luvan epäämisen peruste alueella, jossa ei ole tavattu luonnonsuojelulaisissa tai -asetuksessa suojel- tuja lajeja tai luonnonsuojelulla suojeltuja luontotyyppejä. Ympäristön- suojelulain 42 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset täytyvät tältä osin.

ELY-keskus on pitänyt Susisuon vesistökuormituksen vaikutuksia alapuoli- sessa vesistössä merkittävinä. Susisuon turvetuotantoalueen pinta-ala, 134,3 ha, on kuitenkin vain 3,0 % Paatinjärven valuma-alueesta, (noin 45 km², pois lukien Paatinjärven pinta-ala). Ympäristölupahakemuksessa ha- kija on selvittänyt Susisuon vesistökuormituksen vaikutusta ja todennut sen olevan vähäinen, mutta yhdessä alueen hajakuormituksen kanssa kuormi- tuksella on merkitystä, mistä syystä hakija on esittänyt kalatalousmaksua kompensoimaan aiheutuva haitta.

2. Kainuun ELY-keskus, kalatalouden ryhmä

Hakijan näkemyksen mukaan turvetuotannon aloittaminen Susisuolla ei ai- heuta kalastuksen osalta ympäristönsuojelulain 42 §:ssä mainitun yleiseltä kannalta tärkeän käyttömahdollisuuden vaarantumista. Hakija on viitannut Susisuon kuormituksen vaikutuksesta edellä lausumaansa. Susisuon kuormituksen osuus kokonaiskuormituksesta alapuoliseen vesistöön on niin vähäinen, että esitys hakemuksen hylkäämisestä ympäristönsuojelu- lain 42 §:n perusteella on aiheeton.

4. Oterman kalaveden osakaskunta

Osakaskunta on esittänyt huolensa kuormituksen lisääntymisen vaikutuksesta Paatinjärven kalastukselle. Osakaskunnan mukaan Paatinjärven vedenlaatua on saatu parannetuksi konkreettisin toimenpitein. Hakija on todennut, että Susisuon turvetuotanto ei tule mahdollista hyvää kehitystä pysäyttämään. Vedet käsitellään BAT-periaatteen mukaisesti mitoitussarvot täyttävällä ympärivuotisella pintavalutuksella, joka poistaa tehokkaasti kiintoainetta ja ravinteita, jolloin kuormitus alapuoliseen vesistöön jää vähäiseksi. Hakija on viitannut edellä 1. Kainuun ELY-keskukselle lausunnosta vastaamaansa.

Hakijan mukaan turvepölyllä ei ole vaikutusta läheisten vesistöjen vedenlaatuun. Lisäksi Susisuolta on niin pitkä matka Paatinjärvelle, että turvepöly ei kulkeudu sinne asti eikä aiheuta edes viihtyvyyshaittaa.

Hakija on katsonut, että Susisuon pienen kuormitusosuuden vuoksi osakaskunnan esitys kalastukselle aiheutuvan haitan korvaussummasta on perusteeton.

5. Metsähallitus

Metsähallitus on muistuttanut mahdollisesta vesilain mukaisesta poikkeamislupatarpeesta. Hakija on todennut, että muistutuksen antajan tulisi perehtyä huolellisemmin hakemusaineistoon ennen muistutuksen antamista. Susipuroon johdetaan metsäojituksen vesiä koko puron matkalta. Toiseksi Susisuon vedet johdetaan Susipuroon vasta puron loppupäässä, jossa puro on vesimääränsä ja leveytensä johdosta jo vesistön osa eikä siten kuulu vesilain 1 luvun 17 a §:n soveltamisalaan.

Muilta osin hakija on viitannut edellä 1. Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta vastaamaansa.

6. AA

Hakija on todennut, että muistutuksessa lupahakemuksen hylkäämisen perusteiksi esitetyistä väittämistä suurin osa on paikkansa pitämättömiä. Näin ollen myös esitetyt vaatimukset ympäristölupaprosessiin ja myönnettävään lupaan liittyen ovat aiheettomia.

7. BB ja CC sekä heidän 11 muistuttajakumppaniaan

Hakija on katsonut, että muistutuksessa esitetyt väittämät Susisuon turvetuotannon vaikutuksista ovat virheellisiä ja viitannut ympäristölupahakemuksessa esitettyyn vaikutusarvioon. Näin ollen myös muistutuksessa esitetyt vaatimukset luvan hylkäämisestä tai oletettujen haittojen korvaamisesta ovat perusteettomia. 9.5.2010 päivätyssä lisämuistutuksessa esitetyt väittämät asian käsittelystä ovat kummeksuttavia.

8. DD ja EE, 11. MM, 14. SS:n kuolinpesä / TT ja 15. UU:n ja VV:n kuolinpesät / WW

Hakija on katsonut, että muistutuksissa esitetyt väittämät Susisuon turvetuotannon vaikutuksista ovat virheellisiä ja viitannut ympäristölupahakemuksessa esitettyyn vaikutusarvioon. Näin ollen myös muistutuksissa esitetty vaatimus hakemuksen hylkäämisestä on perusteeton.

9. FF, GG, HH, II ja JJ, 12. NN, OO, PP ja QQ, 16. XX ja YY sekä 17. QQ ja ÅÅ / ÄÄ ja ÖÖ

Hakija on todennut, että Susisuon turvetuotanto ei tule aiheuttamaan viihtyvyyshaittaa eikä korvattavaa haittaa muistuttajien omistamilla kiinteistöillä. Vesistövaikutusten osalta hakija on viitannut edellä 1. Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta vastaamaansa. Korvausvaatimukset ovat hakijan näkemyksen mukaan aiheettomia.

10. KK ja LL sekä 13. RR

Hakija on katsonut, että muistutuksissa esitetyt korvausvaatimukset ovat aiheettomia.

18. AA1

Hakijan mukaan Susisuon turvetuotanto ei tule aiheuttamaan viihtyvyyshaittaa eikä korvattavaa haittaa muistuttajan omistamilla kiinteistöillä. Hakija on viitannut ympäristölupahakemuksessa esittämänsä vaikutusarvioon sekä vesistövaikutusten osalta edellä 1. Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta vastaamaansa. Korvausvaatimus on hakijan näkemyksen mukaan aiheeton.

Kuivatusvesien kemikalointivaatimuksen osalta hakija on todennut, että vedet tullaan käsittelemään ympärivuotisella pintavalutuksella, joka poistaa tehokkaasti kiintoainetta ja ravinteita, ja on parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa.

19. Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry

Hakija on katsonut luonnonsuojelupiirin lupahakemuksen hylkäämistä koskevan vaatimuksen olevan aiheeton.

Luonnonsuojelupiiri on perustellut hylkäämisvaatimustaan muun muassa maakuntakaavan yleisillä kaavamääräyksillä, joilla ei kuitenkaan ole sellaisenaan välittömiä oikeudellisia vaikutuksia ympäristöluvasta ympäristönsuojelulain mukaisesti päätettäessä. Tältä osin hakija on viitannut korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisuun (taltio 1129) 14.5.2010 (Hirvisuo, Multia).

Kutujoen alaosan vesistöalueella eli Otermanjärven alueella sijaitsevalta Niskansuolta tulee poistumaan tästä vuodesta lukien vuoden 2015 loppuun mennessä arviolta 40 ha ja vuoden 2020 loppuun mennessä arviolta 80 ha tuotantoalueen osalta, jolta vedet johdetaan Otermanjärven alueelle. Susisuon turvetuotanto tulee osaltaan korvaamaan Niskansuon tuotantoa. Tältä osin korvautuu myös Niskansuon sulanmaanaikainen pintavalutus Susisuon ympärivuotisella pintavalutuksella, minkä voidaan katsoa olevan

turvetuotannon erityisvyöhykkeille (eo-tt) maakuntakaavassa annetun suunnittelumääräyksen mukaista toimintaa, eli pyrkimystä vähentää turvetuotannon kokonaiskuormitusta.

Vesiensuojelun ja kalataloudellisen kehitystyön vaarantumisen osalta hakija on viitannut edellä 1. Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta vastaamaansa. Lisäksi hakija on todennut, että Susisuon vesistökuormitus ei ulotu Kutujokeen saakka.

Susipuron mahdollista luonnontilaisuutta koskevan huomautuksen osalta hakija on todennut, että puroon johdetaan metsäojituksen vesiä koko puron matkalta. Susisuon vedet johdetaan Susipurtoon vasta puron loppupäässä, jossa puro on vesimääränsä ja leveytensä johdosta jo vesistön osa eikä siten kuulu vesilain 1 luvun 17 a §:n soveltamisalaan.

Pölyn leviämistä on selvitetty ympäristölupahakemuksessa. Pitkien etäisyyksien vuoksi turvetuotannosta ei aiheudu viihtyvyys- eikä terveyshaittaa lähimmissä asutuissa kohteissa. Pitkien etäisyyksien vuoksi turvetuotannosta ei myöskään aiheudu pölyhaittaa Paatinjärven vedenlaadulle tai Sarvisuo–Jerusalemisuon Natura-alueelle.

Luontoarvoja ja luontoselvitysten tekoa koskevan mielipiteen osalta hakija on viitannut edellä 1. Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta vastaamaansa.

Luonnonsuojelupiirin väittämät YVA-menettelyn laiminlyönnistä ovat hakijan näkemyksen mukaan aiheettomia. Ympäristölupaa haetaan Susisuon 134,3 ha:n pinta-alalle. Kainuun ympäristökeskus on antanut päätöksen YVA-menettelyn soveltamisesta.

Hakija on todennut, että luonnonsuojelupiirin mielipiteessä ei ole esitetty mitään sellaista, mikä kumoaisi ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaiset ympäristöluvan myöntämisen edellytykset Susisuon turvetuotantohankkeessa.

A L U E H A L L I N T O V I R A S T O N R A T K A I S U

Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen.

RATKAISUN PERUSTELUT

Hakemuksen hylkäämisen perustelut

Sovellettava lainsäädäntö

Ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaan ympäristölupa myönnetään, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Lupa-asiaa ratkaistaessa on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin perusteella luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa; 3) ympäristönsuojelulain 7–9 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhan-

kinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin perusteella toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä 6 §:ssä (sijoituspaikan valinta) säädetään.

Ympäristönsuojelulain 43 §:n mukaan päästöraja-arvoja sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan.

Vesistön tila ja käyttö sekä hoitotoimenpiteet

Susisuon suunniteltu turvetuotantoalue sijaitsee Otermanjärven vesistöalueen Paatinjärven valuma-alueella. Suunnitellun turvetuotantoalueen osuus Paatinjärven valuma-alueesta on 2,3 % ja Otermanjärven valuma-alueesta 0,3 %.

Paatinjärvi on matala, rehevöitynyt järvi, jonka pinta-ala on 916 ha. Järvi on voimakkaasti sisäkuormitteinen ja siinä on runsaasti vesikasvillisuutta. Paatinjärvi kuuluu vesistön käyttökelpoisuusluokituksessa luokkaan tyydyttävä huonon happipitoisuuden ja rehevyyden perusteella. Ekologisessa luokituksessa Paatinjärvi kuuluu luokkaan hyvä. Oulujoen–Iijoen vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelman mukaan hyvän ekologisen tilan turvaamiseksi riittävät nykykäytännön mukaiset toimenpiteet eikä lisätoimenpiteitä tarvita.

Oterman osakaskunnalta saatujen tietojen mukaan Paatinjärven kalastuksellinen merkitys on suuri. Kotitarve- ja virkistyskalastuksen lisäksi järvellä kalastaa kaksi sivuammattikalastajaa. Kalastus on ympärivuotista. Osakaskunnan mukaan Paatinjärven tilaa merkittävimmin kuvaava tekijä on ollut pohjan liettyminen, mutta myös vesikasvillisuus, pyydysten limoittuminen, vähäarvoisten kalojen runsaus ja talviaikainen kalojen kuoleminen pyydyksiin on ollut yleistä. Osakaskunnan mukaan vedenlaatuun ja kalastoon on ollut eniten vaikutusta metsä- ja suo-ojituksilla ja vesistön perkauksilla.

Paatinjärvellä on runsaasti kesäasutusta (noin 50 kesäasuntoa), joiden asukkaat käyttävät järveä virkistyskäyttöön. Paatinjärven valuma-alueella ei ole muita turvetuotantoalueita tällä hetkellä. Susisuon koilliskulmassa sijaitsee vanha turvetuotantoalue, jolla on viimeksi tuotettu turvetta vuonna 1989. Suurin osa Paatinjärven kuormituksesta tulee metsä- ja suo-ojituksista. Vuosien 1972–2006 aikana Paatinjärven vedenlaadun keskiarvoissa ei ole tapahtunut merkittävää kehitystä suuntaan tai toiseen muun muassa ravinnepitoisuuksien osalta.

Noin kymmenen vuotta sitten Paatinjärven laskupuroon on rakennettu pohjapato, jonka avulla Paatinjärven vedenkorkeutta saatiin nostettua noin 10 cm. Vedenkorkeuden noston tavoitteena oli parantaa järven vedenlaatua ja happipitoisuutta. Vesistön käyttäjiltä saatujen tietojen mukaan järven tila on hieman parantunut vedenkorkeuden noston seurauksena.

Hakemuksen hylkäämisen perustelut

Susisuon vedet johdettaisiin Susipuroa pitkin noin 1,5 kilometrin päässä tuotantoalueelta sijaitsevaan Paatinjärveen ja edelleen Paatinjoen kautta

Otermanjärveen. Susisuon kuormitus kohdistuisi suurimmaksi osaksi läpivirtaamaltaan heikkoon ja matalaan Paatinjärveen.

Susisuon suunniteltu turvetuotantoalue on suurimmaksi osaksi luonnontilassa olevaa suota, jolloin sen kuivattaminen lisäisi alueelta vesistöön huuhtoutuvia kiintoaine- ja ravinnemääriä nykyisestä sekä jo ojitettua suota enemmän. Ylivirtaama- ja häiriötilanteissa kuormitus voi myös merkittävästi lisääntyä. Pintavalutuskenttä sijaitsee ojittamattomalla alueella. Ojittamattomalla alueella sijaitsevien pintavalutuskenttien puhdistustehot vaihtelevat riippuen kenttien ominaisuuksista.

Ympäristöhallinnon Hertta-tietokannasta saatujen vedenlaatutietojen mukaan Paatinjärven näytteenottpisteellä COD_{Mn} on ollut vuonna 2010 16–25 mg/l (ka 19 mg/l), kokonaisfosforipitoisuus 25–32 µg/l (ka 28 µg/l) ja kokonaistyyppipitoisuus 610–880 µg/l (ka 710 µg/l). Näytteenotokertoja on ollut neljä; tammi-, kesä-, heinä- ja syyskuussa. Ennen vuotta 2010 edellisen kerran Paatinjärvestä on otettu vesinäytteitä vuonna 2006. Hakemusasiakirjoissa olevan selvityksen mukaan Paatinjärven vuosien 1972–1999 keskimääräiset vedenlaatuarvot ovat olleet 15 mg/l COD_{Mn}, 21 µg/l kokonaisfosforia ja 624 µg/l kokonaistyyppiä ja vuosien 2000–2006 17 mg/l COD_{Mn}, 24 µg/l kokonaisfosforia ja 596 µg/l kokonaistyyppiä. Vedenlaadun kehityksessä ei ole tapahtunut muutosta parempaan suuntaan.

Paatinjärvi on sisäisesti kuormittunut ja ravinteiden vähäininkin lisääntyminen voi aiheuttaa järvessä entisestään hapen vajausta sekä rehevöitymisen ja vesikasvillisuuden kasvua, mikä vaarantaa Paatinjärven hyvän tilan säilyttämistä sekä Paatinjärven kunnostuksen vaikutuksia. Huolimatta hakemuksessa esitetyistä vesienkäsittelytoimenpiteistä, jotka on katsottava parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisiksi, hankkeen seurauksena vesistöön pääsevä kuormitus kasvaa. Paatinjärven hyvän ekologisen tilan turvaamiseksi kuormitusta ei kuitenkaan tule lisätä. Hankkeesta aiheutuisi yhdessä Paatinjärven muun kuormituksen kanssa ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaista merkittävää vesistön pilaantumista tai sen vaaraa ja muun muassa virkistyskäytön ja kalastuksen osalta yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista, joten lupaa ei voida ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin säännökset huomioon ottaen myöntää.

Koska hakemus on hylättävä ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin perusteella, ei ole tarpeen ottaa kantaa siihen, estäisikö ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentissa toiminnan sijoituspaikan osalta säädetty ympäristöluvan myöntämistä. Koska turvetuotantoalueen fyysisen muuttamisen vaikutukset luonnonarvoihin on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO:2010:32 taltio 1129 mukaisesti osaltaan ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin nojalla otettava huomioon ratkaistaessa sijoituspaikan soveltuvuutta ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaisesti, ei ole myöskään tarpeen ottaa kantaa suunnitellun turvetuotantoalueen luontoarvojen vaikutuksesta luvan myöntämisen edellytyksiin. Edellä olevan perusteella ei ole ollut tarpeen velvoittaa hakijaa täydentämään puutteellisia kasvillisuus- ja linnustoselvityksiä, jotka olisivat muutoin olleet tarpeen toiminnan sijoituspaikan luontoarvojen merkityksen arvioinnissa.

VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN

Aluehallintovirasto on ottanut huomioon hakemuksen hylkäämistä koskevat vaatimukset. Hakemuksen tultua hylätyksi enemmän lausunnon antaminen muista vaatimuksista ei ole tarpeen.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 42 § 1 momentti 2) ja 4) kohta

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Käsittelymaksuna peritään 7 310 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Perustelut

Alla mainitun valtioneuvoston asetuksen mukaan turvetuotantoaluetta (tuotantoala 30–300 ha) koskevan hakemusasian käsittelymaksu on 7 310 euroa. Käsittelymaksu peritään myös kielteisestä päätöksestä.

Oikeusohje

Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista (1145/2009)

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Jukka Sihvomaa

Paavo Liimatta

Mikko Keränen

Anna-Maria Juntunen

Päätöksen tekemiseen ovat osallistuneet puheenjohtajana ympäristöneuvos Jukka Sihvomaa sekä ympäristöneuvokset Paavo Liimatta ja Mikko Keränen (tarkastava jäsen). Asian on esitellyt ympäristölakimies Anna-Maria Juntunen.

Tiedustelut: asian esittelijä, puh. 0400 364 043 tai vaihde 020 636 1020.

A-MJ/am

Liite

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **1.4.2011**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määrääjän viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 020 6361 020
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.